Przedpłata
wraz
z przesełką
pocztową
wynosi
5 zł. a. w.
rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA
i
Administracya
we Lwowie
przy placu
Maryackim
l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 4. Dnia 22. Lutego 1883. X. rocznik.

Umowa

zawarta między lwowskiém Towarzystwem zaliczkowém, a Związkiem stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, w sprawie udzielania kredytu z lwowskiego Towarzystwa zaliczkowego Stowarzyszeniom, do Związku należącym.

Art. I.

Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie stow zarej. z nieograniczoną poręką, obowiązuje się przyjmować na członków te stowarzyszenia związkowe, które Patron Związku Dyrekcyi Towarzystwa do przyjęcia przedstawi.

Art. II.

Towarzystwom związkowym, które należą do lwowskiego Towarzystwa zaliczkowego, jako tegoż członkowie, przyzna Tow. zaliczkowe lwowskie prawo udziału w swoich ogólnych zgromadzeniach przez odpowiednią zmianę swego statutu.

Art. III.

Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie obowiązuje się udzielać stowarzyszeniom związkowym kredytu za opłatą procentu nie wyższego, jak 1 od sta po nad stopę procentową pożyczek, przez galic. Kasę Oszczędności stowarzyszeniom udzielanych.

Art IV.

Wszelkie udzielanie kredytu stowarzyszeniom związkowym ma nastąpić nie inaczéj, jak na wniosek Patrona Związku.

Art. V.

Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie obowiązuje się przyjmować od stowarzyszeń związkowych gotówkę na lokacyą i płacić prynajmniéj taki procent, jaki galicyjska Kasa Oszczędności od wkładek opłaca.

Art. VI.

Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie obowiązuje się stowarzyszeniom związkowym, przez Patrona zaleconym, udzielać domicyle do eskontowania weksli w Banku austro-węgierskim za opłatą najwyżéj $^1/_8$ % prowizyi od weksli, przez ten Bank przyjętych.

Art. VII.

Wszelkie inne pośrednictwa pieniężne, jak podawanie i wykupno weksli, pośrednictwo w zaciąganiu i spłaceniu pożyczek w innych Zakładach kredytowych lwowskich, kupno i sprzedaż walorów i t. d. uskuteczniać będzie lwowskie Towarzystwo zaliczkowe innym stowarzyszeniom związkowym bezpłatnie.

Art. VIII.

Lwowskie Towarzystwo zaliczkowe przyznaje Patronowi i komisyom Walnych zgromadzeń delegatów Związku prawo wglądania w korespondencye i księgi, odnoszące się do stosunku tego Towarzystwa ze stowarzyszeniami związkowemi.

Art. IX.

Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego przysłuża prawo zaciągania wszelkich informacyi z aktów Związku stowarzyszeń, protokołów lustracyjnych, relacyi lustratorów i t. p., jakie przy udzielaniu kredytu lub późniéj za potrzebne uzna.

Art. X.

W razie, jeżeli Towarzystwo zaliczkowe lwowskie będzie spowodowaném kredyt udzielony towarzystwu związkowemu wypowiedzieć całkowicie lub częściowo, obowiązane jest o tém postanowieniu przynajmniéj na cztéry tygodnie przed jego wykonaniem Patrona Związku zawiadomić.

Która to umowa, spisana w dwóch egzemplarzach, obustronnie w dowód przyjęcia podpisaną została, a mianowicie imieniem Tow. zal. we Lwowie st. z. z n. p. przez tegoż Dyrekcyą z upoważnienia Rady zawiadowczéj, w myśl uchwały z dnia 17. lutego 1883. — imieniem zaś Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przez tegoż Patrona z upoważnienia

Walnego zgromadzenia, w myśl uchwały z dnia 9. grudnia 1882.

Egzemplarz niniejszy wystawia się dla (Tow. zal. we Lwowie, st. z. z n. p.) Zw. st. Z. i G.

We Lwowie, dnia 17. Lutego 1883. (trzy).

TOWARZYSTWO ZALICZKOWE
WE LWOWIE
STOWARZ. ZAREJESTR. Z NIEOGR. PORĘKĄ.
Wacław Dąbrowski. Dr. Zgórski. A. Żabicki.

Patron związku stowarzyszeń
Zarobkowych i gospodarczych.
Dr. Tadeusz Skałkowski.

O nowych projektach podatkowych i ich znaczeniu dla stowarzyszeń.

II.

2. *Ustawa o podatku zarobkowym.* Według §. 4. a) ustęp 3. tegoż projektu mają być nasze stowarzyszenia — jak w ogóle wszelkie do składania publicznych rachunków obowiązane przedsiębiorstwa— uwolnione od podatku zarobkowego i dlą tego ustawa ta bezpośrednioby nas nie dotykała. Wszakże pośrednio jest ona i dla nas nie małéj wagi. Podatkowi zarobkowemu podlegać bowiem mają w myśl §. 1. nietylko samodzielne przedsiębiorstwa zarobkowe (według klasy I. jak §. 2.), ale także wszelkie pobory służbowe (według klasy II. jak §. 2.) Przypadający na urzędnika, oficyalistę lub najemnika podatek opłacać ma (§. 3.) przedsiębiorca, względnie chlebodawca z prawem regresu do opodatkowanego. Stąd téż urzędnicy i dyrektorowie naszych stowarzyszeń podlegać będą temu podatkowi—a stowarzyszenia obowiązane będą podatek ten za nich uiszczać z prawem potrącenia od płac. Gdy zaś prawie wszystkie stowarzyszenia opłacają same podatek za swoich funkcyonaryuszów, więc téż pośrednio dotyka ta ustawa i naszych stowarzyszeń. Dotąd podlegały te płace podatkowi dochodowemu — obecnie podlegaćby miały nowemu zarobkowemu według kl. II., a nadto osobistemu dochodowemu, o czém mowa będzie poniżéj. Według dotychczasowego patentu z r. 1849. wolną była od podatku kwota do 630 zł. — obecnie podlegać będzie podatkowi zarobkowemu płaca począwszy od 300 zł. a w miastach zamkniętych, jak Lwów i Kraków 400 zł. (§. 4. b.) ustęp 11.) — dotąd nie ulegało opodatkowaniu kwaterowe, jeżeli stało w należytém procentowym stosunku do płacy (do kwoty ogólnego dochodu 1600 zł. mógł wolny od podatku dochodowego dodatek kwaterowy wynosić n. p. we Lwowie 20%, do kwoty z 2160 zł. 18% ogólnego poboru i t. d.), obecnie zaś według §. 5. b.) żadne dodatki kwaterowe od opodatkowania uwolnione nie będą. Oto! niekorzyści nowego podatku w porównaniu ze starym dochodowym; a mówimy tu tylko w stosunku do funkcyonaryuszów naszych stowarzyszeń — nie wchodząc w resztę szczegółów rządowego projektu ze stanowiska ogólnego.

3. *Ustawa o podatku z rent,* Wszelki docbód z odsetek, prowizyi, dywidend od kapitałów, w jakikolwiek sposób ulokowanych w papiérach, akcyach, na hipotekę, kredyt osobisty i t. d., jako téż różnorodne renty, dochód z domów wolnych od podatku domowego i t. d. podlegać mają (§. 1.) podatkowi rentowemu. Od podatku tego uwolnione są (§. 3.) między innemi: 1) obligacye państwowe, opodatkowano już w myśl ustawy z 20. czerwca 1868., daléj takie publiczne papiéry, którym wolność podatkową osobnemi ustawami zawarowano; 2) odsetki od wkładek w pocztowych kasach oszczędności; 3) dochód z rent poniżéj 300 zł. Podatek rentowy wynosić ma 5% (§. 5.). Wszakże w myśl §. 7. zakłady publiczne (a zatém i nasze stowarzyszenia). obowiązane będą od dywidend i procentów, przez się wypłacanych, strącać rzeczony podatek i to od każdéj nawet od 300 zł. niższéj kwoty, a podatek rentowy wynosić wtedy będzie nie 5% ale 10% (§. 3. al. ostatnia i §. 5.) W tych tu streszczonych postanowieniach mieści się całe niebezpieczeństwo projektowanego podatku, tak dla społeczeństwa w ogóle, jak i dla naszych stowarzyszeń w szczególe. A niedogodności i niebezpieczeństwa te są następujące:

1. Podatek ten nie trafia odsetek wielu uprzywilejowanych walorów (jak np. priorytetów kolejowych, wielu pożyczek krajowych, listów zastawnych, mających zapewnioną wolność od wszelkiego podatku kuponowego, *vide* Czeski hipot. Bank krajowy i t. d.), skutkiem czego nastąpi znaczne zdeprecywnowanie innych opodatkowanych walorów, zwichnięcie równowagi wartości realnych, wycofanie się lokacyi, z których dochód podlega podatkowi, i zwrócenie się ku nieopodatkowanym walorom. Zatém pójdzie i cofanie się wkładek oszczędności z zakładów prywatnych (pocztowe kasy oszczędności nie będą opłacały podatku rentowego!), a może z czasem i wycofywanie udziałów.

2. Niesprawiedliwém jest postanowienie, że podatek, incassowany przez zakłady publiczne, a zatém pewniejszy i regularniejszy Skarbowi dochód zapewniający, ma być dwa razy tak wysoki, jak podatek, fatowany prywatnie i opłacany pojedyńczo przez opodatkowanych. Nadmienić jeszcze wypada, że dochód z odsetek za pośrednictwem zakładów publicznych jest zazwyczaj niższy, jak wprost ze źródeł prywatnych, a ciężar podatkowy rozłożony być ma w prost przeciwnym kierunku.

3. Opodatkowanie dywidend jest (nieznaném dotąd w opodatkowaniu) podwójném opodatkowaniem jednego i tego samego dochodu, gdyż dyidenda jest tylko częścią opodatkowanego już przez dotyczącą instytucyą dochodu czystego.

4. Potrącenie podatku rentowego od odsetek z wkładek oszczędności i lokacyi w rachunku bieżącym będzie

nader wielkiem utrudnieniem dla wszelkich interesów wkładkowych (depozytowych), repartowanie kwoty podatkowéj, wykazy dla władz podatkowych będą nader uciążliwe, a czasem niemożliwe. Ileż to rachunków salduje się procentem 2, 3 centów; jakiż więc od tego potrącić podatek? a centy te w łącznéj sumie półrocznego wykazu uczynią zawsze „zaokrągloną“, do opodatkowania dla władzy zdolną kwotę, od któréj instytucyi podatek wymierzony będzie.

5. Na podatek rentowy będzie można (zdaniem naszém) nakładać dodatki krajowe, powiatowe gminne i t. d., jakież więc nierówne w każdym kraju, a nawet powiecie, będzie opodatkowanie renty i jak łatwo kapitały szukać będą placów, lżéj opodatkowanych. Nie da się tu bowiem analogią prowadzić z podatkiem gruntowym lub domowym, bo gruntu lub domu nie można tak łatwo ze Lwowa przenieść do Marburga, jak wkładkę oszczędności. Przy większych zaś kapitałach łatwo zajść może okoliczość, iż takowe uciekać będą za granicę państwa, bo nawet przy zastósowaniu rzetelném §. 2. projektowanéj ustawy, korzystniéj jest pobiérać dochód od wkładki oszczędności lub waloru, za granicą nieopodatkowanego, i fatować go w Austryi do 5%-wego podatku, niż pobiérać go od instytucyi austryackiéj i opłacać od niego 10%-wy podatku.

Na piérwszy rzut oka mogłoby nas jednak obałamucić brzmienie §. 7. i mogłoby się zdawać:

po 1. że dywidendy od naszych udziałów nie ulegają rygorowi tego paragrafu gdyż mowa w nim jest o akcyach, a nie udziałach;

po 2. że dochód z wkładek oszczędności podlegać będzie obowiązkowi osobistego fatowania, a nie potrącaniu podatku wprost przez instytucyą depozytową, gdyż w rzeczonym §fie nie ma mowy o wkładkach oszczędności, ale o zapisach dłużnych „*Schuldverschreibungen*“.

Daremne byłoby jednak łudzenie się. Z pewnością rozstrzygłyby władze, że dochód z udziałów podlega opodatkowaniu „nach Analogie der Actien“ (wszak to tak ulubiony u władz podatkowych zwrot!) — i że książeczka oszczędności jest tylko „eine Schuldverschreibung“, zresztą §. 1. projektowanéj ustawy wyraźnie powiada, że rencie podlega przytoczony tamże dochód „möge er verbrieft oder unverbrieft sein“.

Gdyby więc projektowana ustawa weszła w życie, czeka nas od włożonych przez członków pieniędzy 20%-we opodatkowanie (nie licząc różnorodnych dodatków, co czyni dalszych 17—20%), a mianowicie: 10% od dochodu czystego, które opłaca instytucya, a 10% od dywidend, które opłacają członkowie. Nadto zapłacą wierzyciela towarzystwa (wkładkujący) 10% od odsetek biernych, nie wspominając o 2%, które już od téj saméj kwoty opłacają stowarzyszenia tytułem należytości stęplowéj w myśl ustawy z 21. maja 1873!...

4. *Ustawa o osobistym podatku dochodowym* dotyka nas tylko pośrednio, o ile obciąży naszych funkcyonaryuszów, gdyż takowi (a względnie za nich stowarzyszenia) obowiązani będą do opłacenia niniejszego podatku oprócz podatku zarobkowego, jeżeli dochód ich roczny kwotę 600 zł. przeniesie, przyczém znowu żadne dodatki kwaterowe nie byłyby uwzględniane.

O ile zaś obciążenie obu podatkami będzie większe, niż dzisiaj, niech posłuży zestawienie, jaki podatek opłacali funkcyonaryusze Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie w r. 1882. według dotychczasowego podatku dochodowego, a jaki płaciliby według projektowanego obecnie podatku zarobkowego i osobisto-dochodowego:

Na 9 funkcyonaryuszów, których płace wraz z wszelkimi poborami wynosiły 8.790 zł. opodatkowanych było 4 funkcyonaryuszy z kwotą 4.496 zł. dochodu, od czego wynosił podatek rządowy wraz z dodatkami rządowymi, ale bez indemnizacyjnego, krajowego i innych: 92 zł. 55 ct. Obecnie zaś podlegałoby podatkowi zarobkowemu 8 funkcyonaryuszów, od których kwota opodatkowana 8.550 zł. podlegałby podatkowi według taryfy B. w łącznéj sumie 118 zł. 50 ct. (oczywiście nie licząc tu znowu żadnych dodatków, jak indemnizacyjne, krajowe i inne). Osobistemu zaś podatkowi dochodowemu podlegałoby 6 funkcyonaryuszów z kwotą dochodu: 7.510 zł., od czego wynosiłby podatek rządowy (znowu bez innych dodatków, jak wyżéj) zł. 41 ct. 95 — czyli łącznie 160 zł. 45 ct., a zatém więcéj, jak dotąd o 67 zł. 90 ct.

Gdyby więc wszystkie te cztéry projekty stały się ustawami, grozi stowarzyszeniom, ich członkom i funkcyonaryuszom ogromne przeciążenie podatkowe, które, by cyfrowo wyrazić, pozwalamy sobie uwidocznić na przykładzie rzeczywistym, jak to w poprzednim zapowiedzieliśmy numerze.

Jako przykład bierzemy Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie i rok 1882. a mianowicie: jak przedstawia się dzisiaj ciężar rządowy (bez wszelkich krajowych itd. dodatków), a jak przedstawiałby się, gdyby rzeczone projekty stały się obowiązującą ustawą.

I.	Według dzisiejszych norm.	Według projektow. ustaw.
1. należytość bezpośrednia w myśl ustawy z 21. V. 1873.	234 zł. 50 ct.	234 zł. 50 ct.
2. Podatek od operacyi kredytow.	944 „ — „	*)1.113 „ 65 „
razem	1.178 zł. 50 ct.	1.348 zł. 15 ct.

*) Ordinarium i extraordinarium.

*

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Styczeń 1883.

Stan bierny (z końcem miesiąca; zł. ct)

Tow. zaliczkowe w	Udziały	Fundusz rezerwowy	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca	Wkładki: Włożono w ciągu miesiąca	Wkładki: Wyjęto w ciągu miesiąca	Wkładki: Stan z końcem miesiąca	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca	Pożyczki: Zaciągnięte w ciągu miesiąca	Pożyczki: Spłacone w ciągu miesiąca	Pożyczki: Stan z końcem miesiąca
Birczy	10388 76	1398 73	10021 54	2246 37	1427 65	10840 26	42093 .	12110 .	10110 .	44093 .
Bołszowc. Kasa zal.	2512 10	312 .	1351 24	239 .	321 90	1268 34	5300 .	. .	300 .	5000 .
Cieszanowie	28110 18	1600 43	38385 27	1735 53	1227 94	3[illegible]892 86	. .	. .	. .	. .
Dąbrowéj	53263 07	12783 92	. .	. .	. .	. .	186280 80	9980 16	8200 69	188060 27
Delatynie	10321 50	1186 24	6709 03	50 82	53 12	6706 73	15312 56	1600 .	2245 .	14667 56
Dobromilu	9458 47	431 09	9338 04	1032 06	871 20	9498 90	1400 .	. .	. .	1400 .
Drohobyczu	19191 1[illegible]	2953 12	61385 80	2928 33	7168 57	57145 56	26320 70	4829 .	1840 10	29309 60
Glinianach zal.	13093 64	6257 45	114521 19	8584 63	1258[illegible] 26	110518 56	49456 .	9900 .	9505 .	49851 .
„ kred.	5331 4[illegible]	230 .	899 31	4238 78	1820 .	3318 09	. .	. .	. .	. .
Jaryczowie now.	508 47	184 96	154 25	150 .	. .	304 25	800 .	. .	40 .	760 .
Jaworowie	6927 94	320 77	23193 73	2957 98	488 88	25662 83	1000 .	3000 .	. .	4000 .
Jeziernéj Tow. kr.	3070	58 .	770 .	250 .	. .	1020	. .	. .	. .	.
Kamionce strum. Sp. poż.	41472 71	1941 51	25711 .	3062 .	3075 .	25698 .	21575 .	6755 .	8750 .	19580 .
Kańczudze	2786 83	211 .	1963 33	32 93	. .	1996 36	5400 .	. .	100 .	5300 .
Komarnie	11111 15	1659 30	46917 55	1682 86	439 54	48160 87	1500 .	. .	. .	1500 .
Kozowéj	251 70	83 .	.	.	. .	. .	1000 .	1000 .	. .	. .
Limanowéj zal.	33265 80	3335 91	61409 46	9328 11	8725 11	62012 46	33443 94	7040 .	7211 69	33272 25
dtto Tow. ochr. wł. ziem.	8076 52	950 22	4695 24	2919 76	2984 67	4630 33	. .	1408 48	. .	1408 48
Lwowie Tow. zal.	142293 72	13927 .	483582 08	89463 79	94024 71	47902[illegible] 16	136397 68	60562 .	52191 08	144768 60
„ urz. pocz.	26971 99	1079 14	16222 63	1068 55	944 69	16646 49	14200	. .	. .	14200 .
Łańcucie	32030 11	14668 .	156726 8	8854 19	5696 79	159884 20	32200 .	. .	2000 .	30200 .
Maryampolu	3750 43	400 26	2911 51	237 70	120 15	3029 06	4000 .	. .	. .	4000 .
Makowie	10591 47	1873 57	62544 96	2982 89	1397 86	641[illegible]9 99	. .	. .	. .	.
Mielcu	18120 79	328 70	. .	. .	.	. .	23320 .	8000 .	1140 .	30180 .
Mikołajowie	913 79	82 .	147 50	6 .	. .	153 50	4000 .	. .	100 .	3900 .
Milówce	5694 56	690 88	14801 .	503 60	187 .	15117 60	1500 .	. .	. .	1500 .
Nadwórnie	1640 90	142 .	783 59	554 .	55 .	1282 59	3000 .	. .	100 .	2900 .
Now. Sączu zal.	34847 32	7767 69	129031 21	7609 15	4844 68	131795 68	. .	. .	. .	. .
Oświęcimie	7566 91	728 48	16988 53	2150 97	1419 08	17720 4[illegible]	. .	. .	. .	. .
Pilźnie	4226 .	1355 74	10618 57	228 19	264 43	10582 33	5200 .	. .	300 .	4900 .
Radomyślu	1693 60	342 63	3172 38	1332 32	1072 23	3432 47	5600 .	570 .	300 .	5870 .
Radziechowie	18335 86	4297 .	53827 12	12537 10	8657 60	57751 62	16500 .	3000 .	6000 .	13500 .
Rudkach	11207 75	1452 33	38150 70	1625 85	316 38	39460 17	1712 70	. .	. .	1712 70
Sądowéj Wiszni	4313 55	576 .	3135 15	10 .	231 66	2913 .	6000 .	500 .	500 .	6000 .
Stryju	12964 20	1038 06	28161 03	3358 02	3690 41	27828 64	7300 .	. .	. .	7300 .
Tyśmienicy	15233 21	3268 41	26730 56	2093 50	675 24	28148 82	5409 26	. .	1660 .	4409 26
„ T. zal.	17000 27	3266 41	25493 51	941 63	1155 06	25280 08	6823 46	50 .	1500 .	5373 46
Wykotach	3632 72	398 49	13294 54	67 50	119 90	13242 14	11500 .	6600 .	6600 .	11500 .
Zbarażu	12754 25	2956 20	9911 49	14 .	148 58	9784 91	22710 46	985 08	501 16	23194 38
Zborowie	1682 55	243 .	5198 29	420 .	856 65	4761 64	2500 .	2000 .	. .	4500 .
Złoczowie	19579 14	3980 40	70779 30	9316 18	2277 12	77818 36	3000 .	. .	. .	3000 .

Stan czynny (z końcem miesiąca; zł. ct)

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca	Pożyczki: Spłacono w ciągu miesiąca	Pożyczki: Udzielono w ciągu miesiąca	Pożyczki: Stan z końcem miesiąca	Koszta założ. ruchomości i adm.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
Birczy	1427 01	1107 51	64022 .	10674 .	13356 .	66704	669 19	1697 05	45 96
Bołszowc. Kasa zal.	62 98	24 39	9548 30	2906 .	1610 .	9062 30	112 60	23 62	168 43
Cieszanowie	787 33	2111 82	65586 72	2500 45	5477 .	68563 27	103 05	2151 88	684 42
Dąbrowéj	2995 76	5635 68	241128 67	16683 47	4305 .	228750 20	65 62	17773 16	16149 72
Delatynie	5782 04	390 29	32859 75	2763 27	2370 .	32466 48	2482 54	4055 97	49 37
Dobromilu	2435 66	91 96	22064 71	1064 90	1156 .	22155 81	435	472 90	252 37
Drohobyczu	. .	2410 37	104953 34	18194 68	16441 69	103200 35	1917 88	3773 70	857 81
Glinianach zal.	7966 99	7980 02	250807 88	18161 73	30342 83	262988 98	998 73	576 86	1103 09
„ kred.	625 97	. .	5782 69	1491 82	4469	8759 87	568 37	. .	177 22
Jaryczowie now.	32 09	8 67	1453 25	25 57	. .	1427 58	201 93	125 01	43 92
Jaworowie	2059 69	17 42	32012 68	5730 77	11201 .	37482 91	225 63	. .	1280 11
Jeziernéj Tow. kr.	269 59	31 62	. .	78 20	3430 .	3351 80	938 89	. .	158 52
Kamionce strum. Sp. poż.	. .	. .	97699 35	9805 69	4645 .	92[illegible]38 66	235 91	. .	2175 38
Kańczudze	407 20	424 41	9984 71	295 36	630 .	10319 35	1 58	19 90	784 87
Komarnie	6277 10	2446 05	66646 19	7263 58	9960 .	69342 61	897 03	920 97	. .
Kozowéj	45 62	. .	1206 .	35 .	1134 .	2340 .	222 97	. .	. .
Limanowéj zal.	1550 17	1604 12	130576 55	4869 52	7645 65	133352 68	1086 50	159 72	441 81
dtto Tow. ochr. wł. ziem.	321 34	221 72	5746 62	20 .	2010 .	7736 62	276 60	4531 68	3063 71
Lwowie Tow. zal.	4916 23	12167 33	742306 25	208573 61	218330 42	752063 06	7481 94	32705 83	5441 76
„ urz. pocz.	3193 88	4 44	59073 99	9997 77	10130 10	59506 32	675 .	1493 79	720 83
Łańcucie	1207 30	22848 57	240566 51	6733 64	7070 .	240902 87	234 32	12181 44	7519 55
Maryampolu	12 10	1046 64	11555 .	1247 .	1599 .	11907 .	25 22	205 03	101 24
Makowie	3978 76	3236 51	67478 04	5219 88	9419 82	71677 98	469 18	9891 16	1771 98
Mielcu	312 98	1632 58	42033 .	88 .	5400 .	47345 .	75 50	. .	3154 55
Mikołajowie	377 80	40 19	5083 28	1164 72	984 .	4902 56	227 57	. .	337 15
Milówce	. .	810 98	22476 65	2578 .	2841 .	22739 65	284 66	298 .	491 71
Nadwórnie	147 22	19 25	4360 .	32 .	1345 .	5673 .	248 83	153 29	56 84
Now. Sączu zal.	2205 29	3375 59	164221 19	7841 54	13901 75	170281 40	756 38	7242 54	1711 25
Oświęcimie	620 19	1664 77	26002 .	6010 .	6229 .	26221 .	91 14	326 49	1662 14
Pilźnie	2629 71	57 71	21103 .	4450 .	4303 .	20956 .	1770 88	900	10 19
Radomyślu	308 47	296 98	10242 63	1111 42	2438 .	11569 21	148 56	11 82	214 56
Radziechowie	1217 60	1581 03	94260 44	8964 81	11620 75	96916 38	230 15	121 74	1402 54
Rudkach	3650 22	. .	53494 60	4086 08	4996 .	54404 52	374 93	1061 20	1642 52
Sądowéj Wiszni	2177 65	. .	14357 87	1567 13	1566 02	14356 76	934 64	. .	689 29
Stryju	964 53	55 51	48452 66	5762 21	5075 .	48365 45	362 80	324 89	1097 80
Tyśmienicy	270 75	827 25	43850 .	2163 .	1496 .	43183 .	79 37	7131 38	358 26
„ T. zal.	3877 10	827 25	44319 .	1848 .	2317 .	43850 .	2814 83	8199 89	759 85
Wykotach	. .	278 95	27736 93	129 57	239 .	27846 36	242 30	615 51	357 13
Zbarażu	1082 82	781 54	45355 54	1316 42	2427	46466 12	315 77	2800 48	971 73
Zborowie	601 23	288 25	9680 20	645 78	2371 .	11405 42	436 90	. .	234 35
Złoczowie	5176 01	140 08	96900 19	6597 54	13798 .	104[illegible]00 65	1932 66	50 .	3610 68

Uwaga. Umieszczamy rachunki tylko tych towarzystw, które nam je najpóźniéj do 15. bm. w formie przez nas wskazanéj przysłały.

II.

3. Podatek rentowy od dywidendy	—	—	852 zł. 62 ct.
4. Podatek rentowy od wkładek oszczędności	—	—	1.036 „ 75 „
razem	—	—	1.889 zł. 37 ct.

III.

5. Podatek od funkcyonaryuszów .	92 zł. 55 ct.	160 zł. 45 ct.

Sumarium:

I.	1.178 zł. 50 ct.	1.348 zł 65 ct.
II.	— —	1.889 „ 37 „
III.	92 „ 55 „	160 „ 45 „
Łączny dochód	1.271 zł. 05 ct.	3.398 zł. 47 ct.

jaki Skarb Państwa ma dziś, a jaki miały później od instytucyi posiadającéj (jak Tow. zal. we Lwowie w r. 1882.) nie spełna 150.000 zł. własnego kapitału i nie wiele nad 12.000 zł. dochodu czystego. Dodajmy do tego pośredni dochód Państwa w stęplach, taksach itd., dochód ze spraw sądowych téj instytucyi — a będziemy widzieli, kto na operacych kredytowych najlepiéj wychodzi i kto najwięcéj przyczynia się do podrażania interesów kredytowych — a to tém bardziéj, że w tym samym stosunku wzrastają i ciężary krajowe, o których tu na razie nie wspominaliśmy, a które pod różnemi formami podnoszą dalej ten ciężar o jakich 60—75%

Pojęcie Rachunku Bilansu.

W numerze 2, i 3. „Związku“ z 8. lutego b. r. pojawił się artykuł pod tytułem „Pojęcie Rachunku Bilansu“, w którym autor doszedł do wniosku, że obecne pojęcie tego rachunku jest fałszywém; — fałszywém mianowicie ma być, że rachunek Bilansu przedstawia „stan majątkowy, to jest stan czynny i bierny j a k i é j ś i n s t y t u c y i“. Nie przeczy autor artykułu, że rachunek Bilansu przedstawia stan majątkowy — przeczy tylko, aby przedstawiał stan majątkowy „j a k i é j ś i n s t y t u c y i“.

W dosadnych słowach kréśli autor artykułu poglądy swoje na podniesioną sprawę i dochodzi do sądu, że pojęcie obecne rachunku bilansu zawiéra w sobie „sprzeczność, nie dająca się pogodzić ze zdrowym rozumem, że naturalna logika sprzeciwia się takiemu pojęciu, że jest ono wprost nonsensem“.

Wątpię, czy wywody autora artykułu — mimo dosadności argumentacyi, kogokolwiek przekonały, ja ośmielam się twierdzić, chociażby mnie spotkał zarzut ze strony autora artykułu, że popełniam „nonsens“, — że wywody jego i wnioski wyprowadzone, są z gruntu fałszywe.

Wprawdzie odwaga takiego twierdzenia nie może iść w zawody z odwagą autora artykułu, — gdyż ja w twierdzeniu mojém mam za sobą powagę wszystkich autorów, którzy dotąd pisali o podwójnéj buchalteryi — nawiasem powiem, że nie czytałem wszystkich autorów, ale nie znam żadnego, któryby wystąpił przeciw obecnemu pojęciu rachunku Bilansu — palma piérwszeństwa w tym kierunku należy się więc autorowi artykułu, — przyczém jednak dodać mogę, że nie przemieni się ona w palmę zwycięstwa.

Oparty zatém na powagach różnych autorów twierdzę, że rachunek Bilansu n i c i n n e g o, t y l k o s t a n m a j ą t k o w y, i t o s t a n m a j ą t k o w y j a k i é j ś i n s t y t u c y i p r z e d s t a w i a.

Że tak jest a nie inaczéj, wykażę na przykładzie, a że autor artykułu poglądy swoje rozwijał na Bilansie Towarzystwa zaliczkowego, więc zostanę przy tym przykładzie i przedstawię najprzód rachunek Bilansu Towarzystwa zaliczkowego.

Rachunek Bilansu.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Gotówka w kasie	zł.	7,000 —	Udziały członków	zł.	20.000 —
2. Pożyczki na wekslach i skryptach	„	80.000 —	Wkładki na rachunek bieżący	„	50,000 —
3. Kapitał lokowany w innych instytucyach	„	10.000 —	Reeskont weksli	„	22.000 —
4. Inwentarz	„	400 —	Fundusz rezerwowy	„	2.000 —
			Procenta na rok następny	„	1.000 —
			Saldo zysk za rok bieżący	„	2.400 —
	zł.	97.400 —		zł.	97.400 —

W tym rachunku majątek członków, czyli towarzystwa, (bo członkowie stowarzyszeni tworzą to Towarzystwo) i c h w ł a s n o ś ć wykazana jest w następujących pozycyach:

Ich udziały	zł.	20.000 —
Fundusz rezerwowy	„	2.000 —
Zysk za rok bieżący	„	2.400 —
razem obecną własnością członków jest	zł.	24.400 —
bo m a j ą w gotówce, do odebrania na weksle i skrypta, do odebrania kapitał lokowany i wartość inwentarza — razem w stanie czynnym	zł.	97.400 —
z tego *winni* zwrócić wkładki, wykupić weksle reeskontowane— przelać na rok następny — razem	„	73.000 —
więc czysty stan czynny, czyli ich własność — jak wyżéj	zł.	24.400 —

Otóż własność członków Towarzystwa — ich majątek, wyrażony w wyszczególnionych wyżéj trzech, pozycyach figuruje w Bilansie *w stanie biernym*.

Stąd dla autora artykułu narzuciło się pytanie, jakimże sposobem, pozycye wyrażające własność członków, ich majątek, figurować mogą w *stanie biernym*, który przedstawia d ł u g i członków lub towarzystwa, i argumentuje, że pozycye wyrażające własność, majątek, nie mogą przecież jednocześnie wyrażać długów, tych samych osób, to jest członków. — Argumentacya na oko niby słuszna, ale tylko na oko! W takiéj argumentacyi autor artykułu zagrzązł, a wydobył się z niéj tylko przez konkluzyą, iż zachodzi tu sprzeczność, nielogiczność, wprost nonsens! Sąd to doraźny, przedwczesny!

Znam autora artykułu, kolegujemy razem, nie weźmie mi przeto za złe, że przeciw takiemu sądowi występuję, bo „amicus Plato, sed magis amica veritas“. Nie popełnię téż żadnéj niedyskrecyi, jeżeli powiem, że autor artykułu jest urzędnikiem, a wypowiadam to dla tego, że przed niewielu dniami wyjawił, „że jest wprawdzie u r z ę d n i k i e m, ale j a k o c z ł o w i e k p r y w a t n y może etc. etc.“ Nic nad to słuszniejszego! — Jest urzędnikiem i zarazem człowiekiem prywatnym, przyznaje więc dwoistość swojego charakteru!

Szkoda, że autor artykułu nie zastósował téj dwoistości charakteru do członków Towarzystwa zaliczkowego! Byłby się uchronił od wydania tak doraźnego sądu!

Tak jest, członkowie Towarzystwa zaliczkowego mają także dwoisty charakter, raz są członkami stowarzyszonymi w Towarzystwo, drugi raz są ludźmi prywatnymi, po za obrębem Towarzystwa.

To uznawszy, co jest zresztą zgodne z rzeczywistością, byłby autor artykułu całkiem logicznie argumentował: ja i my wszyscy, cośmy się stowarzyszyli, wyjęliśmy z kasy naszéj prywatnéj gotówkę — i włożyliśmy takową do kasy wspólnéj jako udziały, przeto my, wypłacający z kasy naszéj prywatnéj „mamy“, bo ten co daje „ma“, a kasa wspólna biorąc winna, bo ten co bierze winien. Ta wspólna zaś kasa reprezentuje nas członków stowarzyszonych, przeto my członkowie stowarzyszeni winniśmy ze wspólnéj naszéj kasy — „sobie, i to sobie samym“ do kasy prywatnéj każdego z nas pojedyńczo. Naturalna logika mówi nawet, że to co się znajduje we wspólnéj kasie, nie może się jednocześnie znajdywać w kasie prywatnéj każdego z nas pojedyńczo!

Jeżeli więc „Udziały członków“ „fundusz rezerwowy“ figurują w *stanie biernym*, to całkiem słusznie i zgodnie ze zdrowym rozumem, są one długiem kasy naszéj wspólnéj, długiem stowarzyszonych członków, należnym do kasy prywatnéj każdego z nas pojedyńczo.

Najsubtelniejsza logika nie dostrzeże tutaj ani sprzeczności, ani „nonsensu“ w zasadzie!

Autor artykułu powołuje się na „źródła i podręczniki buchhalteryi“, lecz nie poszedł za teoryą tam wyłożoną.— Teorya wykłada w ten sposób: Rachunek Bilansu otwiéra się przy zamykaniu rachunków, a dla łatwiéjszego zrozumienia natury tego rachunku, należy go sobie przedstawić jako osobę. — Bilans przedstawić ma obraz stanu majątkowego właściciela fabryki, handlu, przedsiębiorstw lub instytucyi jakiéj etc. etc., ma on skupić w sobie wszystkich dłużników i wszystkich wierzycieli, wszystko, co posiada właściciel fabryki etc. i co jest dłużnym, niemniéj i kapitał własny, włożony w interes, a stosując ogólną, kardynalną zasadę podwójnéj buchalteryi tak rozumuje: Ja osoba-Bilans biorę od wszystkich rachunków, które przy zamykaniu lub wyrównaniu rachunku — (z wyjątkiem tych rachunków, które saldują się przez rachunek Strat i Zysków) — przedstawiają Saldo „Winien“ — ja te Salda biorę; zatém bierze: Saldo lub zapas gotówki, Saldo weksli lub skryptów niezapłaconych — Saldo kapitału lokowanego i inwentarza — a ponieważ bierze, zatém osoba-Bilans „Winna“ za te wszystkie pozycye.

Natomiast ja osoba-Bilans płacę należytości wszystkich tych rachunków, które przy zamykaniu przedstawiają Saldo „Ma“; więc płacę: udziały, wkładki na rachunek bieżący, reeskontowane weksle, fundusz rezerwowy, procenta przenośne i dywidendę, a ponieważ płacę, więc „Mam“ wszystkie te pozycye, stąd też „Udziały“ „fundusz rezerwowy“ i „dywidenda“ figurują po stronie „Ma“ rachunku bilansu.

Jest więc tutaj ścisłe zastósowanie ogólnej, kardynalnéj zasady podwójnéj buchalteryi „Winien“ i „Ma“ — i wcale tu nie ma „nonsensu w zasadzie“, jak twierdził autor artykułu.

W omawianym przykładzie bliską była supozycya, że pod rachunek Bilansu podstawić można było „Towarzystwo zaliczkowe, jako osobę „moralną“, wytworzoną przez ogół członków.

Zamiast pójść za tą teoryą, wolał autor artykułu stworzyć samorodną teoryą i zreformować „dotychczasowe pojęcie rachunku Bilansu“, które zdefiniował w ten sposób, że „Rachunek Bilansu jest oznaczeniem długów i należytości Zarządu, jako gospodarza instytucyi, nigdy jednak długów i majątku saméj instytucyi“.

Przy tak zreformowanem pojęciu narzuca się pytanie, czy rachunek Bilansu oznaczać ma „osobiste“ długi i należytości zarządu? Nie można przypuszczać, by autor artykułu myślał o „osobistych“ długach i należytościach zarządu — bo to byłoby absurdum — a jeżeli nie „osobiste“ długi i należytości, to już niewątpliwie „długi i należytości“ tego, w którego imieniu Zarząd gospodarzy, a tym mocodawcą nikt inny nie jest tylko „instytucya“, a zatém rachunek bilansu oznacza długi i należytości instytucyi!

Istna walka z wiatrakami! Więc musiał autor artykułu przechodzić cały czyściec najdziwaczniejszych argumentacyi, by w konkluzyi dójść do tego samego pojęcia, które w założeniu swojém mienił być nonsensem!

Są w tym artykule inne jeszcze poglądy autora, które niemniéj ciekawéj są natury, mogą one stanowić materyał do dalszéj pogadanki.

W Krakowie, dnia 19. lutego 1883.

J. Geisler.

Nowe zarządzenie polityczne przeciw towarzystwom

C. k. starostwo powiatowe w Rudkach zabroniło rozporządzeniem z 21. stycznia 1883. l. 433. lokacyą pewnéj kaucyi złożonéj za wydzierżawienie polowania w książeczce oszczędności Towarzystwa zaliczkowego w Rudkach.

W powodach rozporządzenia tego przytacza c. k. starostwo, polecenie Namiestnictwa z 17. stycznia 1883. l. 66.147. którém w myśl §. 7. rozp. min. z 15. grudnia 1852. l. 257. Dz. p. p., lokacya taka jakoby niedozwoloną była.

Otóż takie tłumaczenie ustawy jest co najmniéj rzeczą ciekawą. albowiem abstrahując od okoliczności, iż rozporządzenie z 15. grudnia 1852. nie wiedziało nic o powstać mających wedle ustawy z r. 1873. Towarzystwach zaliczkowych, a przeto i lokacyi pieniędzy w takowych zakazać nie mogło, nadto w oczy wpada, że twierdzenie c. k. Namiestnictwa nawet jest mylném, gdyż powołany §. 7. rozp. min. z 15. grudnia 1852 żadnego takiego zakazu nie zawiéra.

Paragraf ten przepisuje tylko, że kaucye dzierżawne za polowania składane być mają albo w gotówce, albo w publicznych papiérach rządowych, o sposobie lokowania zaś kaucyi takich, §. ten nic nie wspomina. Lokowanie więc kaucyi takich winno być pozostawioném do woli właścicieli gruntów, na których to polowanie wynajęto, jako osób, dla których kaucye takie składane bywają, a to tém bardziéj o ile, że prawo polowania wedle §. 8. patentu z 7. marca 1849. bynajmniéj nie stanowi majątku gminy lecz jest własnością pojedyńczych posiadaczy gruntowych.

Z tego wypływa niewątpliwie, że ani c. k. starostwa, ani téż żadne inne władze polityczne, co do sposobu administracyi a względnie fruktyfikacyi majątku takiego dowolnie rorporządzać nie mogą, i że tylko ze względów zadań administracyjnych nad sposobem wykonywania prawa polowania czuwać winne. Inaczéj przyślibyśmy do téj konsekwencyi, że lokacya podobnych kaucyi nie byłaby dopuszczalną ani w książeczce galic. Kasy oszczędności, ani w listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, ani w listach Banku austro-węg., słowem w żadnych choćby piérwszorzędnéj wartości papiérach, gdby się takowe niespodobały c. k. Namiestnictwu.

Spodziéwamy się, że tych parę słów wystarczy, aby, zwrócić uwagę Wysokiego Namiestnictwa na niestósowność podobnych rozporządzeń, i na odpowiedniejsze na przyszłość zastósowanie i tłumaczenie ustawy. *Dr. J. K.*

Lustracya

Towarzystwa zaliczkowego „Szczęść Boże“ w Kolbuszowéj.

Dnia 6. i 7. stycznia br. odbyłem lustracyą związkowego towarzystwa pod firmą „Towarzystwo zaliczkowe „Szczęść Boże“ w Kolbuszowéj.“ Przy lustracyi byli obecni ze strony Dyrekcyi dotyczącego Towarzystwa: pp. Frańciszek Buczek, Stanisław Januszewski, kontrolor; ze strony Rady zawiadowczéj nie było nikogo.

Księga likwidacyjna wykazała w dniu lustracyi następujący stan majątkowy (bilans surowy):

Stan bierny: Udziały	5.200 zł.	— ct.
Fundusz rezerwowy . . .	824 „	— „
Wkładki oszczędności . .	6.203 „	68 „
Długi towarzystwa	4.050 „	— „
Odsetki	996 „	41 „
Reszta pozycyi	435 „	46 „
Rązem . .	17.709 zł.	55 ct.
Stan czynny: Pożyczki	17.374 zł.	50 ct.
Koszta administr.	169 „	77 „
Reszta pozycyi stanu czynego	118 „	49 „
Gotówka w kasie	46 „	79 „
Razem . .	17.709 zł.	55 ct.

Udziały w sumie 5.200 zł. — ct. w. a. pochodzą od 188 członków, których liczba od ostatniego zamknięcia rachunkowego (1881.) wzrosła o 1. Wpłaty na udziały przez członków są należyte, prawie wszyscy członkowie posiadają subskrybowane udziały zupełnie wpłacone. Najwyższy udział 200 zł. posiada jeden członek, a dywidendę płaciło Towarzystwo w ostatnich trzech latach po 10%. Nasuwa mi się uwaga, że dywidenda wcale nie była za wysoką, mając na względzie niski stan udziałów, i oszczędność w wydatkach na administracyą.

Fundusz rezerwowy powstaje z wstępnego, które wynosi 3 zł. od pojedyńczego członka, oraz z narosłych odsetek, wynosi obecnie 17% udziałów i ulokowany jest w obrocie kasowym.

Wkładki oszczędności w sumie 6.203 zł. 68 ct. pochodzą od 30 stron w granicach od 1 zł. do 1.200 zł.

Towarzystwo oprocentowuje wkładki oszczędności po 6 i 7% rocznie, a nadto praktykuje następujące przy wypłacie zastrzeżenia: do 100 zł. żąda Towarzystwo wypowiedzenia 7 dni, przy wyższych sumach 30 dni. Sposób obliczania odsetek znalazłem zupełnie prawidłowy, odsetki oblicza się z półroczuą kapitalizacyą.

Ewidencya wydawanych przez Dyrekcyą książeczek oszczędności prowadzi się w sposób następujący: Blankiety książeczek znajdują się pod wspólną kontrolą dyrekcyi.

Wycofane książeczki oszczędności unieważnia się i przechowuje w sposób następujący: W zasadzie uchwalono po każdym skontrze wycofane książeczki niszczyć, lecz dotychczas praktykuje się w ten sposób, że unieważnione książeczki znajdują się w przechowaniu w kasie.

Długi Towarzystwa w sumie 4.050 zł. pochodziły od:

a) Galic. Kasy oszczędn. (na weksle 5%) .	3.000 zł.
b) Towarzystwa wzajem ub. (na 6%) . .	1050 „
Razem jak wyżéj	4.050 zł.

Towarzystwo wywiązuje się ze swoich zobowiązań punktualnie.

Kontrola reeskontowanych weksli jest następują-

ca: do przestrzegania terminów prowadzi się terminarz, spłacone akcepta zostają zniszczone.

Saldo odsetek wynosiło 996 zł. 41 ct., czyli w przychodzie 1387 zł. 42 ct., w rozchodzie 391 zł. 1 ct., Towarzystwo pobiéra od pożyczek, udzielanych członkom 10% rocznie.

Odsetki obliczają się stronom od pozycyi terminowych dokładnie według miesięcy od pożyczek ratalnych w ten sposób, że n. p. od pożyczek płatnych w ratach kwartalnych opłaca członek procent co 3 miesiące z góry, podobnie przy ratach półrocznych. Prowizyi zwłoki Towarzystwo nie pobiéra. Według ostatniego bilansu wynosiły odsetki należne (zaległe) w stanie czynnym 31 zł. 22 ct., czyli ¼ % kapitału wypożyczonego. Skutkiem tego podnieść mi wypada, że w skutek bardzo oględnego postępowania Dyrekcyi przy udzielaniu pożyczek, tak skromną zaległość Towarzystwo wykazało, z téj zaległości w procentach pozostają winni członkowie sumę 3 zł. 63 ct., resztę umorzono.

Pożyczki w sumie 17.374 zł. 50 ct. składają się z 190 pozycyi.

Pożyczki udziela Towarzystwo w kwotach od 50 zł. do 500 zł. na następujące obligi dłużne: na weksle, na akta notaryalne i na skrypta dłużne z poddaniem się postępowaniu drobiazgowemu i na spłaty w ratach miesięcznych, kwartalnych, półrocznych i rocznych.

Pod względem formalnym znalazłem weksle należycie wystawione. Skrypty dłużne 51 sztuk, weksli 139 sztuk.

Sposób przechowywania i kontrola nad tymi walorami jest następująca: po wpisaniu do księgi dłużników zostają w kasie przechowywane.

Towarzystwo udziela pożyczek na posiedzeniach Dyrekcyi na podstawie podań pisemnych. Uchwały uwidocznia się w księdze uchwał.

Ingerencya Rady przy udzieleniu pożyczek jest następująca: Rada nadzorcza na podanie członka uchwala kredyt do pewnéj wysokości, zaś dopiéro na ustne zgłoszenie się, a na podstawie powyższéj uchwały, Dyrekcya po[illegible]zkę wypłaca.

Spłaty [illegible]życzek odbywają się prawidłowo.

Według ostatniego bilansu wynosiły zaległości 600 zł. na stan pożyczek 14.758 zł. 71 ct. Zaskarzonych pozycyi jest 7 ze sumą 570 zł.

Sprawy procesowe prowadzi kontrolor, weksle przeséła Dyrekcya do zaskarzenia adwokatowi w Rzeszowie.

Ewidencyą spraw procesowych utrzymuje kontrolor i na to prowadzi księgę.

W ogóle co do pożyczek według szczegółowych informacyi, które zaciągnąłem, zaznaczyć muszę, że wszystkie są pewne.

Koszta administracyi wynoszą: 169 zł. 77 ct. Czynsz 60 zł., służba 24 zł. roczne; należytości bezpośrednie i podatki 5 zł. 10 ct.; reszta wydatków w sumie 79 zł. 90 ct. mieści w sobie wydatki na pobory kancelaryjne, druki, porta, blankiety wekslowe, opał, światło i t. p.

Co do wydatków administracyjnych nasuwa się uwaga, że takowe są do niezbędnych wydatków ograniczone, tém samém nie wysokie.

Kasę, która według bilansu surowego i księgi kasowéj wykazywała 46 zł. 79 ct. w. a., zliczyłem szczegółowo i znalazłem w porządku. Kasa jest pod pod jedném kluczem, klucz posiada Dyrektor.

Co do innych pozycyi bilansowych i kasowych znalazłem, że są prawdziwe lecz nie właściwie w księdze likwidacyjnéj przeprowadzone; po wyjaśnieniu z méj strony w przyszłości należycie wpisywane będą.

Biuro Towarzystwa znajduje się w domu sąsiednim obok mieszkania Dyrektora, zajmuje jedną ubikacyę i jest przyzwoicie umeblowane.

Kancelarya Towarzystwa prowadzona jest przez Dyrektora Buczka. Protokół podawczy, protokoły Rady zawiadowczéj, protokoły z posiedzeń dyrekcyi, registraturę, korespondencyą i kasy prowadzi Dyrektor Buczek.

Szczegółowe spostrzeżenia. Towarzystwu brak poparcia ze strony władz autonomicznych, przy pozyskaniu znaczniejszych kapitałów zamiejscowych, mimo prądów przeciwnych może wyrobić sobie w miejscu większą ufność, i pozyskać znaczniejszą klientelę.

W Łańcucie, dnia 13. stycznia 1883. r.

Bolesław Żardecki.

Ruch stowarzyszeń.

Nekrologia. Henryk Gurski, dawniéj dyrektor, obecnie Prezes Rady zawiadowczéj Tow. zal. w Mościskach umarł dnia 10. b. m. — Michał Bursztyn, członek Dyrekcyi Tow. zal. w Zakliczynie nad Dunajcem umarł dnia 13. b. m.

Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie stosownie do Art. II umowy z Patronatem zamyśla na XV. Ogólném Zgromadzeniu d. 11. marca b. r. zmienić §. 37. statutu w ten sposób, iżby brzmiał:

„Prawa, jakie członkom w sprawach stowarzyszenia przysługują, wykonywają ci członkowie na Ogólnych Zgromadzeniach.

Uprawnieni do brania udziału w Ogólnych Zgromadzeniach są tylko ci członkowie, którzy wpłacili gotówką

na rachunek swego udziału przynajmniéj kwotę, równającą się najniższemu udziałowi (§. 58. stat.).

Każdy z członków ma przy uchwale, powziąć się mającéj, jeden głos.

Za instytucye i stowarzyszenia biorą udział w Ogólnych Zgromadzeniach wykazani ich pełnomocnicy.

Inni członkowie stowarzyszenia biorą udział w Ogólnych Zgromadzeniach tylko osobiście".

Przez tę zmianę §. 37. pragnie Lwowskie Tow.: 1) zapewnić należącym do lwowskiego Towarzystwa stowarzyszeniom związkowym udział w Ogólnych Zgromadzeniach i w nadzorze nad sobą; 2) przez usunięcie od udziału w Ogólnych Zgromadzeniach tych członków, którzy nie wpłaciwszy przynajmniéj najniższego udziału nie są jeszcze materyalnie dostatecznie z niém związani, sądzi Lwowskie Towarzystwo że zapewni przewagę członkom, którym na prawidłowym rozwoju Towarzystwa przedewszystkiém zależy, co znowu stowarzyszeniom, należącym do Lwowskiego Towarzystwa, daje większe bezpieczeństwo dla swojéj poręki.

Ruch kółek poż. włościańskich przy Stanisławowskim Banku zaliczkowym, był w r. 1882. następujący: z końcem r. 1882. pozostało 107 kółek, w które wchodzi 599 włościan z 30 miejscowości, z kapitałem pożyczonym 22.298 zł.; z końcem zaś roku poprzedzającego (1881), było 67 kółek, 373 włościan z 23. miejscowości, z kapitałem pożyczonym 14.782 zł., przyrosło zatém w r. 1882. 40 kółek, 226 włościan z 7 miejscowości nowych i pomnożył się kapitał pożyczony o 7516 zł. Na jednego włościana przypada z przecięcia 37 zł. pożyczki, kółka więc te zachowują zupełnie cechę drobnego kredytu, a spłaty ratalne następują w ogóle regularnie,

Bilanse stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1882.

7. **Gliniany. Towarzystwo zaliczkowe.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Z rachunku odsetek 9.438·79. Straty: z rachunku kosztów urządzenia 73·89; z rachunku kosztów administracyi 2.421·21; z rachunku prowizyi 21·95; saldo na rok 1883., jako czysty zysk 6.921·74; razem 9.438·79. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 250.807·88; z rachunku odsetek 196·01; z rachunku nieruchomości 90·68; z rachunku ruchomości 665·03; z rachunku kosztów procesowych 490·68; z rachunku lokacyi 29·61; z rachunku kasy 14.674·32; razem 266.954·21. Stan bierny: z rachunku udziałów 82.953·24; z rachunku wierzytelności wekslowych 49.456·—; z rachunku odsetek 6.038·59; z rachunku funduszu rezerwowego 6.169·45; z rachunku depozytów 51·13; zysk z roku 1878. 4·32; zysk z roku 1880. 579·20; zysk z r. 1881. 259·35; z rachunku strat i zysków 6.921·74; razem 266.954·21. Ogólny ruch kasowy 1,136.946·46.

8. **Limanowa. Towarzystwo ochrony własności ziemskiej.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski. Procenta pobrane 2.104·17; procenta zaległe 24·31. Razem 2.128·48. Straty. Procenta wypłacone 706·51; procenta naprzód pobrane 110·15; koszta administracyi 393·88; czysty zysk 917·94. Razem 2.128·48. *b) Bilans.* Stan bierny. Udziały członków 6.590·52; fundusz rezerwowy 236·—; wkładki na rachunek bieżący 4.695·24, procenta naprzód pobrane 110·15; czysty zysk 917·94. Razem 12.549·85. Stan czynny. Gotówka w kasie 1.524·25; pożyczki u członków 5.746·62; zaliczki na kupno gospodarstw 5.050·67, procenta zaległe 24·31; inwentarz i koszta założenia 64·—; udział w Towarzystwie zaliczkowém w Limanowéj 100·—; zaliczki urzędnikom 40·—. Razem 12.549·85.

9. **Sieniawa. Towarzystwo zaliczkowe.** *Bilans.* Stan czynny. Gotówka 1.632·33; pożyczki 21.373·01; procenta 271·50; koszta założenia i ruchomości 178·71; różne 1.316·86. Razem 24.772·41. Stan bierny. Udziały 3.540·99; fundusz rezerwowy 668·70; wkładki na rachunek bieżący 18.875·23; procenta przenośne 741·09; reszta pozycyi 583·48; czysty zysk 362·92. Razem 24.772·41. Obrót kasowy 81.498·92. Liczba członków 499.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.